Begroting Buitenlandse Zaken 2027

Voorzitter: Van Campen

Begroting Buitenlandse Zaken 2027

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2027 (37020-V);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 15 september 2026 inzake Nederlands EU-voorzitterschap 2029 (34139, nr. 19);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 15 september 2026 inzake de Homogene Groep Internationale Samenwerking 2027 (HGIS-nota 2027) (37021);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 23 september 2026 inzake kabinetsreactie op het CAVV-advies "Compensatie als rechtsherstel: de juridische praktijk van lump sums" (nr. 53) (37020-V, nr. 6);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 25 september 2026 inzake kabinetsreactie AIV-advies Nederland, Europa en het Mondiale Zuiden in een veranderende wereldorde (31985, nr. 109);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 25 september 2026 inzake kabinetsreactie AIV-advies Europese veiligheidsgaranties voor Oekraïne (36045, nr. 313);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 2 november 2026 inzake lijst van vragen en antwoorden over de Homogene Groep Internationale Samenwerking 2027 (HGIS-nota 2027) (37021);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 2 november 2026 inzake verslag houdende een lijst van vragen en antwoorden over vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2027 (37020-V);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 10 november 2026 inzake reactie op verzoek commissie over hoofddoelen van het kabinetsbeleid voor het ministerie van Buitenlandse Zaken in opvolging van de motie van het lid Van der Lee (36740, nr. 7);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 11 november 2026 inzake reactie op verzoek van het lid Piri, gedaan tijdens de regeling van werkzaamehden van 10 november 2026, over de zorgen en oproepen van de organisaties die de Rode Lijndemonstratie organiseerden op 8 november jongstleden.**

(Zie vergadering van 11 november 2026.)

De **voorzitter**:
Ik heropen de vergadering. Aan de orde is de tweede termijn van de begroting Buitenlandse Zaken. Ik heet de minister van Buitenlandse Zaken van harte welkom.

De **voorzitter**:
Ik wilde mevrouw Piri het woord geven, maar ik zie mevrouw Van der Plas.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Ik wil even een punt van orde maken, omdat ik een informatieverzoek heb. Die informatie

kunnen we mogelijk tijdens dit debat nog krijgen. Vorige week heb ik een informatieverzoek gedaan aan de minister naar aanleiding van het blokkeren van berichten van de moeder van Insiya, bijvoorbeeld Facebookberichten en video'tjes op YouTube, waarin ze haar dochter feliciteert. Vandaag staat er in een verhaal in De Telegraaf dat er nog meer is geblokkeerd. Wat er nog meer is geblokkeerd, is bijvoorbeeld de site van de Tweede Kamer, de website van rechtspraak.nl en de sites van het OM en AMBER Alert. Dus nu zijn er niet alleen geen berichten van de moeder te zien in India, maar zijn ook sites van staatsinstellingen niet te zien. De minister komt dus hopelijk straks nog even terug op mijn eerdere verzoek in de eerste termijn. Maar ik zou ook graag van de minister willen weten of dit inderdaad zo klopt. Wil hij daar ook een reactie op geven?

De **voorzitter**:
Een informatieverzoek kan zowel schriftelijk als mondeling, dus ik ga ervan uit dat de minister dit mee zal nemen in zijn beantwoording. Dank u wel.

Ik geef het woord aan mevrouw Piri voor haar tweede termijn namens de fractie van PRO.

De algemene beraadslaging wordt hervat.

Mevrouw **Piri** (PRO):
Dank u wel, voorzitter. Dank aan de minister en uiteraard ook aan de ambtelijke ondersteuning. Het was vorige week een nogal chaotisch debat met alle andere politieke ontwikkelingen, maar de ambtenaren hebben heel hard hun best gedaan om ons heel snel van antwoorden te voorzien. Ik start met het voorlezen van mijn vier moties.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de VS Poetin hebben uitgenodigd voor de G20-top in december;

constaterende dat Duitsland een uitnodiging aan Zelensky eist en het VK al heeft besloten Poetin voor de top van volgend jaar niet uit te nodigen;

verzoekt het kabinet om de G20-top in december niet bij te wonen als Poetin wel, maar Zelensky niet aanwezig is,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Piri.

Zij krijgt nr. 14 (37020-V).

Mevrouw **Piri** (PRO):
De tweede motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het Israëlische besluit om 3.400 kolonistenwoningen te bouwen in het E1-gebied een levensvatbare Palestijnse staat onmogelijk maakt;

overwegende dat het al jarenlang het kabinetsstandpunt is om zich in te zetten voor (de

bescherming van) een tweestatenoplossing;

overwegende dat het Verenigd Koninkrijk sancties heeft ingesteld tegen bouw- en vastgoedbedrijven die bijdragen aan de bouw van illegale nederzettingen;

verzoekt het kabinet, conform eerder aangenomen moties, het VK hierin te volgen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Piri.

Zij krijgt nr. 15 (37020-V).

Mevrouw **Piri** (PRO):
Voorzitter. Ik had het over de middle powers en dat we wat we doen, de instrumenten die we hebben, niet moeten afbouwen. Vandaar de volgende motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het kabinet voornemens is de subsidie voor training van buitenlandse diplomaten vanaf 2028 te halveren;

overwegende dat dit programma een belangrijk softpowerinstrument is voor het Nederlands buitenlandbeleid;

verzoekt het kabinet de structurele halvering te verzachten en bij de Voorjaarsnota met een dekkingsvoorstel te komen uit artikel 2.4,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Piri.

Zij krijgt nr. 16 (37020-V).

Mevrouw **Piri** (PRO):
Tot slot, voorzitter. We hadden een, vond ik, nogal ongemakkelijk debat over berichtgeving over het Internationaal Strafhof. Om klip-en-klaar te zijn dat daar niet aan getornd mag worden de volgende motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Amerikaanse regering heeft bezworen het Internationaal Strafhof "steen voor steen" af te breken en institutionele sancties heeft aangekondigd;

overwegende dat Nederland als gastland van het ISH een bijzondere verantwoordelijkheid heeft om de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het hof te beschermen;

constaterende dat er een dialoog plaatsvindt tussen de VS en de verdragspartijen en het kabinet stelt te kijken naar "diplomatieke en juridische oplossingen die tegemoet komen aan

de Amerikaanse zorgen";

verzoekt het kabinet om geen afbreuk te doen aan het mandaat, de arrestatiebevelen en de onafhankelijkheid van het hof en geen politieke druk te leggen op lopende zaken,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Piri.

Zij krijgt nr. 17 (37020-V).

Mevrouw **Piri** (PRO):
Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Van der Werf voor haar tweede termijn namens D66.

Mevrouw **Van der Werf** (D66):
Dank, voorzitter. Ik ga meteen naar mijn vier moties.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat in Russische detentiecentra in bezet Oekraïne stelselmatig wordt gefolterd, verkracht en gemoord;

overwegende dat getuigenissen van overlevenden en forensisch bewijs dat nu wordt veiliggesteld de basis vormen voor zowel toekomstige strafvervolging als het nu sanctioneren van verantwoordelijke personen en entiteiten;

van mening dat folteraars en hun opdrachtgevers zich nooit vrij door Europa mogen bewegen en hun namen bekend moeten zijn;

verzoekt de regering de Nederlandse steun aan de documentatie van getuigenissen van overlevenden en forensische capaciteit structureel te versterken;

verzoekt de regering zich in EU-verband actief in te zetten voor sancties tegen de instellingen, commandanten en kampleiding van detentiecentra in bezet Oekraïne, waaronder door de FSB beheerde gevangenissen en entiteiten die daarvoor geconfisqueerde gebouwen beheren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Van der Werf en Hoogeveen.

Zij krijgt nr. 18 (37020-V).

Mevrouw **Van der Werf** (D66):
Voorzitter.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Shelter City sinds 2012 bedreigde mensenrechtenverdedigers tijdelijk opvang, bescherming en ondersteuning biedt;

constaterende dat de rijksbijdrage aan Shelter City afneemt, terwijl bedreigingen tegen mensenrechtenverdedigers toenemen;

overwegende dat met een relatief beperkte bijdrage een waardevolle landelijke infrastructuur in stand kan worden gehouden;

van mening dat bedreigde mensenrechtenverdedigers ook in de toekomst in Nederland een veilig toevluchtsoord moeten kunnen vinden;

verzoekt de regering de financiering van Shelter City vanaf 2027 meerjarig te herstellen als zelfstandig programma met behoud van een eigen financieringsbasis op ten minste het huidige niveau ter aanvulling op bestaande gemeentelijke cofinanciering,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Van der Werf en Ceder.

Zij krijgt nr. 19 (37020-V).

Mevrouw **Van der Werf** (D66):
Voorzitter.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Frankrijk tientallen gewelddadige kolonisten en leiders van kolonistenorganisaties een inreisverbod heeft opgelegd, in coördinatie met het Verenigd Koninkrijk, Canada en Noorwegen;

constaterende dat Nederland al een nationaal inreisverbod heeft ingesteld voor de Israëlische ministers Ben-Gvir en Smotrich;

overwegende dat EU-sancties tegen gewelddadige kolonisten door het ontbreken van unanimiteit worden geblokkeerd en nationale maatregelen de druk kunnen vergroten;

verzoekt de regering met spoed de mogelijkheid te onderzoeken hoe naar Frans voorbeeld een nationaal kader kan worden ingericht om inreisverboden op te kunnen leggen aan kolonisten en leiders van kolonistenorganisaties, en daarbij aansluiting te zoeken bij de gecoördineerde maatregelen van gelijkgezinde landen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Van der Werf en Piri.

Zij krijgt nr. 20 (37020-V).

Mevrouw **Van der Werf** (D66):
Tot slot.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat voor Surinaamse staatsburgers de visumaanvraag voor spoedgevallen onnodig gecompliceerd is, wat vertraging kan opleveren;

overwegende dat bij noodsituaties als overlijden of ziekte een tijdige visumbeslissing van groot belang is;

van mening dat een zorgvuldige visumprocedure hand in hand moet gaan met een snelle en menswaardige afhandeling van aantoonbare spoedgevallen;

verzoekt de regering de bestaande spoedprocedure voor Schengenvisumaanvragen van Surinaamse aanvragers te evalueren en waar nodig te verbeteren met heldere criteria voor spoedgevallen;

verzoekt de regering tevens de Kamer te informeren over de actuele doorlooptijden en afwijzingspercentages van reguliere aanvragen en spoedaanvragen vanuit Suriname, en de voornaamste afwijzingsgronden en de maatregelen die worden genomen om onnodige vertraging te voorkomen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Van der Werf en Struijs.

Zij krijgt nr. 21 (37020-V).

Dank u wel. Het woord is aan de heer Klos, eveneens namens D66.

De heer **Klos** (D66):
Voorzitter. Dank aan de minister voor de beantwoording. Dank voor zijn positieve antwoord over de Nederlandse inzet voor Servië, zo vlak na de verkiezingsuitslag. Ik wil daar een specifiek verzoek aan toevoegen.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Servische studentenbeweging na jaren van autoritair bestuur via democratische verkiezingen een historische overwinning heeft behaald;

overwegende dat de democratische transitie in Servië nog broos is door jarenlange onderdrukking van onafhankelijke media en het maatschappelijk middenveld;

overwegende dat Nederland belang heeft bij een democratisch en rechtsstatelijk Servië en dat het kabinet recent aanvullende middelen heeft aangekondigd voor democratische weerbaarheid;

verzoekt de regering Servië in 2027 prioriteit te geven binnen bestaande fondsen voor democratisering en rechtsstaatontwikkeling, waaronder Matra, hiervoor concrete middelen te

reserveren, en de Kamer vóór 1 maart 2027 te informeren over de financiële inzet en voorgenomen activiteiten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Klos.

Zij krijgt nr. 22 (37020-V).

Dank u wel. Het woord is aan de heer De Roon namens de PVV in tweede termijn.

De heer **De Roon** (PVV):
Voorzitter. Het was tijdens de eerste termijn van de Kamer weer een haasje-overrace van linkse en middenpartijen over wie als grootste tegenstander kon "uitblinken". Het was een hallucinante vertoning met D66 dat de genocide al heeft vastgesteld en uitgeroepen, het CDA dat miljarden euro's voor de Palestijnen wil vrijspelen en DENK dat niet zal rusten voordat de staat Israël van de kaart is geveegd. Het was verschrikkelijk om aan te horen en met het Nederlandse belang had het vrij weinig van doen. Die scheve inbreng in de eerste termijn is precies het punt dat ik maakte tijdens mijn inbreng. Een groot deel van deze Kamer is gewoon geobsedeerd door de wens om de enige democratie in het Midden-Oosten een grote les te lezen en in mindere mate door het Nederlandse belang. Om het Nederlandse belang te dienen is een goede relatie met democratieën en innovatieve economieën buiten Europa van cruciaal belang voor Nederland. Of het nou de VS of Israël betreft, we hebben die landen economisch en militair gewoon nodig.

Ik heb daarom enkele moties om de beschadigde relatie met in ieder geval Israël enigszins te herstellen en zo de Nederlandse economische en militaire belangen te dienen. De moties.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de corrupte Palestijnse Autoriteit de verkiezingen (wederom) heeft uitgesteld, geld blijft uitkeren aan terroristen en steeds harder optreedt tegen critici;

verzoekt de regering om de Nederlandse diplomatieke post in Ramallah te sluiten en te stoppen met alle steun aan de Palestijnse Autoriteit,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid De Roon.

Zij krijgt nr. 23 (37020-V).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het tijdelijk sanctiebesluit Israël ineffectief is, dat het onze Douane onnodig belast en de diplomatieke relatie met Israël ernstig schaadt;

verzoekt de regering om het tijdelijk sanctiebesluit Israël zo spoedig mogelijk in te trekken en de daarvoor benodigde stappen te ondernemen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid De Roon.

Zij krijgt nr. 24 (37020-V).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat Jeruzalem de hoofdstad van Israël is;

verzoekt de regering om de Nederlandse ambassade van Tel Aviv naar Jeruzalem te verhuizen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden De Roon en Wilders.

Zij krijgt nr. 25 (37020-V).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Ansar Allah (de Houthi-beweging) zich met woorden en daden blijft manifesteren als terreurorganisatie;

constaterende dat Ansar Allah daarbij Nederlandse schepen heeft bedreigd en Nederlandse belangen heeft geschaad;

overwegende dat plaatsing op de EU-terrorismelijst maar op zich laat wachten, terwijl de terreur van Ansar Allah gewoon doorgaat;

verzoekt de regering om een krachtig signaal af te geven en Ansar Allah op de nationale terrorismelijst te plaatsen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid De Roon.

Zij krijgt nr. 26 (37020-V).

De heer **De Roon** (PVV):
Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer De Roon. Het woord is aan mevrouw Rajkowski namens de VVD, in tweede termijn.

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Voorzitter, dank u wel. Ik begin met een drietal moties.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat volgens de Europese Rekenkamer de sancties tegen Rusland door lidstaten verschillend worden uitgevoerd;

overwegende dat het sterker centraliseren van de Europese sanctiecoördinatie en -handhaving, bijvoorbeeld naar het model van het Amerikaanse OFAC, kan helpen om de huidige versnippering tussen 27 lidstaten tegen te gaan en een meer uniforme aanpak te bevorderen;

verzoekt de regering zich in EU-verband in te zetten voor een sterkere centralisatie van de Europese sanctiecoördinatie en -handhaving,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Rajkowski.

Zij krijgt nr. 27 (37020-V).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat staatsgasbedrijf Gazprom en zijn Europese dochterbedrijven nog niet als geheel op de EU-sanctielijst staan;

overwegende dat we moeten voorkomen dat Rusland zich onaantastbaar en straffeloos waant en dat Gazprom de Russische oorlogskas spekt;

verzoekt de regering zich in Brussel hard te maken voor het op de EU-sanctielijst plaatsen van Gazprom, inclusief de Europese dochterbedrijven,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Rajkowski.

Zij krijgt nr. 28 (37020-V).

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Dan de laatste.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de strijd in Oekraïne gaat over de veiligheid, vrijheid en welvaart van heel Europa;

overwegende dat het bijdraagt aan straffeloosheid wanneer de Russen die medeplichtig zijn aan oorlogsmisdaden in Oekraïne en hybride aanvallen op Europa vrijuit naar de EU kunnen reizen;

overwegende dat dit niet alleen geldt voor frontsoldaten, maar ook voor personen die drones op doelen richten, meewerken aan de droneproductie in Rusland, of actief zijn in botfarms en het aansturen van trollenlegers;

verzoekt de regering om zich in EU-verband in te blijven zetten voor visummaatregelen tegen Russen die op de bovengenoemde manieren bijdragen aan de Russische oorlogsvoering,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Rajkowski, Dassen, Struijs, Vermeer, Hoogeveen en Stoffer.

Zij krijgt nr. 29 (37020-V).

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Dank, voorzitter. Ook nog dank voor de toezeggingen en de inzet van het kabinet onder het kopje AI-diplomatie als het gaat om de gevaren van AI wanneer die gebruikt wordt in cyberoorlogsvoering of om desinformatie te verspreiden en zo democratische verkiezingen in Europa te beïnvloeden.

Ik heb ook nog een vraag. Vorige week werd er een deal gesloten tussen Oekraïne en Rusland over gevangenenruil. Dat is een eerste stap, zal ik maar zeggen. Mijn vraag is of hier ook ontvoerde kinderen bij zitten. Weet u dat?

Dat was het. Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. U heeft nog een interruptie van meneer Van Baarle, denk ik. Gaat uw gang.

De heer **Van Baarle** (DENK):
Volgens mij heeft mevrouw Piri een motie ingediend over het ICC. We hebben het in eerdere debatten met de VVD gehad over hoe je je moet opstellen. Is de positie van de VVD inmiddels dat uitgesloten moet zijn, in alle vormen, dat Nederland concessies gaat doen op het principe dat staatshoofden daar gewoon berecht moeten kunnen worden, en dat zaken dus ook niet vanwege politieke motieven afgesloten worden, omdat wij dat doen voor andere landen?

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Alles wat wij hier inhoudelijk verder over gaan zeggen, gaat het diplomatieke proces denk ik alleen maar bemoeilijken. Wat de VVD heeft gezegd, kan ik herhalen. Meer ga ik de komende zes maanden niet doen. We staan voor het Internationaal Strafhof. We zijn er trots op dat dat in Nederland, in Den Haag staat. Dat dus. Tegelijkertijd moeten we ervoor zorgen dat we er hier met elkaar uit gaan komen. Punt.

De heer **Van Baarle** (DENK):
Ik vind het goed dat de VVD zegt er trots op te zijn dat het ICC in Nederland staat.

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Zeker.

De heer **Van Baarle** (DENK):
Ik vind het ook goed dat de VVD zegt daarvoor te willen staan. Maar wat betekent "daarvoor te willen staan"? Is de VVD bereid om uit te spreken dat het ondenkbaar is dat er afspraken gemaakt worden waardoor Poetin en Netanyahu niet vervolgd kunnen worden of dat we bijvoorbeeld zaken waarin verschrikkelijke misdaden aan de orde zijn, afsluiten vanwege politieke redenen? Is dat voor de VVD uitgesloten?

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Dat ga ik allemaal nu niet zo zeggen, maar ik zou dat zeker erg moeilijk vinden.

Mevrouw **Piri** (PRO):
Het kabinet moet diplomatiek vooral doen wat het zelf wil, maar wij als Kamer hebben natuurlijk gewoon onze eigen rol. Zoals ik niet alleen mevrouw Rajkowski, maar ook de VVD ken: we hebben veel meningsverschillen, maar volgens mij staan we allebei voor het internationaal recht en zeker ook voor de berechting van Poetin om alles wat hij heeft gedaan in Oekraïne. Kan mevrouw Rajkowski er in ieder geval duidelijk over zijn dat we natuurlijk niet gaan tornen aan lopende zaken en arrestatiebevelen die lopen tegen regeringsleiders?

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Nogmaals, ik ga niet ... Ik snap het. Ik denk dat iedereen zijn eigen route heeft in hoe hij of zij denkt over hoe we dit proces zo succesvol mogelijk kunnen afronden. In onze inschatting is dat de route dat ik hier inhoudelijk verder niks over ga zeggen, behalve dat wij voor het Strafhof hebben gestaan en dat zullen blijven doen.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Dit is toch een beetje een slap antwoord, als ik heel eerlijk mag zijn. U kunt als VVD hier natuurlijk best uitspreken dat u trots bent op het Internationaal Strafhof en dat u tegelijkertijd niet wil dat er getornd wordt aan het mandaat en de onafhankelijkheid en dat het soort gekkigheid dat nu wordt voorgesteld, niet-onderhandelbaar is voor de VVD. Als u dat hier vandaag uitspreekt, dan schaadt dat toch op geen enkele manier de diplomatieke relatie met wie dan ook?

De **voorzitter**:
Spreekt u via de voorzitter.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
"Als de VVD dat vandaag hier uitspreekt."

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Dit gaat niet over de diplomatieke relatie. Dit gaat erom dat we zes maanden hebben gekregen om te kijken hoe Nederland, de Verenigde Staten en de verdragspartijen eruit kunnen gaan komen, zodat het Internationaal Strafhof zijn werk kan blijven doen. In die zes maanden kunnen er gesprekken en onderhandelingen plaatsvinden. Volgens mij weet de hele Kamer dat onderhandelen via de plenaire zaal hier niet altijd tot een succes leidt. Dat ga ik hier dus ook gewoon niet doen.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Mevrouw Rajkowski doet net alsof ze zelf aan tafel zit; dat weet ik niet.

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Nee.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Nee, volgens mij is dat ook niet het geval. Op geen enkele manier worden die

onderhandelingen geschaad op het moment dat de VVD deze minister wegstuurt met de duidelijke boodschap: als u uit de onderhandelingen terugkomt met een resultaat waarbij de onafhankelijkheid van het hof is geschaad of het mandaat is ingeperkt, dan is dat voor de VVD gewoon niet te bespreken. Dat is geen schending van de onderhandelingsdiplomatie of zoiets. Dat kan de VVD gewoon zeggen en ik snap niet waarom ze dat niet uitspreekt.

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Ik zit niet aan tafel en precies daarom ga ik er nu niks over zeggen. Ik heb ook niet gezegd dat het een schending is. Ik heb ook niet gezegd dat het onze diplomatieke relatie schaadt. Er wordt blijkbaar iets gezocht wat er gewoon niet is. Ik ben er duidelijk in geweest dat ik voor het hof sta, vanaf het begin af aan, ook al voordat dit speelde. Ik heb het honderd keer herhaald. Ik heb het op Twitter gezet, op alle socialmediaplatformen. Ik heb gezegd wat wij denken dat de beste route is. Terwijl het diplomatieke spoor behandeld wordt, denken wij dat het niet helpt als wij daarover iets gaan zeggen anders dan dat wij voor, of achter, dat hof staan en dat het zijn werk moet kunnen doen. Punt. Elke andere suggestie die er hier wordt gewekt, werp ik verre van mij. Wij denken dat dit de slimste manier is om zo goed mogelijk uit die onderhandelingen te komen.

De **voorzitter**:
Heel kort, tot slot.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Die onderhandelingen zijn bezig. U doet net alsof wij hier onduidelijkheid creëren, maar dat doet de VVD toch echt zelf. U zegt: ik sta achter het hof, maar in welke vorm dat straks zal zijn, zullen we wel zien aan het einde van die onderhandelingen. U bent ook verplicht om de kaders te scheppen waarmee het Internationaal Strafhof onafhankelijk moet kunnen functioneren, met een mandaat zoals dat nu is gesteld en waarbij er niet allerlei voorwaarden worden gesteld waardoor mensen niet vervolgd kunnen worden. Dat is ook uw verplichting.

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Nogmaals, het Internationaal Strafhof moet zijn werk kunnen doen: ook onafhankelijk.

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
In de kabinetsbrief die we hierover hebben gehad, staat de zin: "De Nederlandse inzet in deze dialoog zal zich enerzijds richten op de bescherming van het hof en het respecteren van zijn fundamentele beginselen en anderzijds op het verkennen van de mogelijkheden om de zorgen van niet-verdragspartijen te adresseren." Met andere woorden: er is wel degelijk ruimte om ook tegemoet te komen aan eisen die de Verenigde Staten stellen. Dat is wat deze zin zegt. Nu kunnen we dit bijsturen als Kamer. Is mevrouw Rajkowski het ermee eens dat we iets aan deze zin moeten doen en dat we wel degelijk moeten bijsturen zodat Nederland geen concessies gaat doen?

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Het adresseren van zorgen is iets anders dan concessies doen. Ik ga dus nog een keer herhalen: ik sta voor de werking van het hof, ook onafhankelijk.

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Dat herhaalt mevrouw Rajkowski nu een aantal keer. Het lijkt er dus op dat zij het prima vindt dat er mogelijkheden worden verkend om te zorgen dat we tegemoetkomen aan de Verenigde Staten. Dat is wat er nu in de kabinetsbrief staat. Is zij het er dan mee eens dat je niet het een of het ander kunt zeggen. Wees dan gewoon eerlijk en zeg: wij vinden het als VVD prima als er concessies worden gedaan.

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Zo heb ik die brief niet gelezen. Ik kan het nog honderd keer uitleggen, maar ik ga niet

herhalen wat ik heb gezegd. Over de zorgen die hier in de Kamer worden gedeeld, kan ik zeggen dat wij een andere route hebben waarmee wij denken dat het spoor het beste bewandeld kan worden voor een zo goed mogelijke uitkomst voor Nederland.

De **voorzitter**:
Tot slot.

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Ik vind het zorgelijk dat de VVD niet pal gaat staan voor de bescherming van het mandaat en de bevoegdheden die het Internationaal Strafhof nu heeft. Op deze manier worden die dus afgebroken. Als de VVD de rug niet recht houdt en zegt "dit gaan we niet doen", blijft de mogelijkheid open voor de VS om allerlei eisen te stellen. Dat betekent een inbreuk op de bevoegdheden van het Internationaal Strafhof.

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Ik heb gezegd wat ik heb gezegd.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan meneer Van Lanschot namens het CDA.

De heer **Van Lanschot** (CDA):
Allereerst dank aan het ambtelijk team dat hard heeft gewerkt zodat we de eerste termijn al spoedig hebben kunnen afronden. Dat is hartstikke fijn. Ik heb geen motie, want ik had een verzoek en het kabinet heeft dat ingewilligd. Het gaat om het steunen van vrije Russische media voor 11 miljoen voor vijf jaar. Dat is ontzettend fijn.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Van Lanschot. Het woord is aan meneer Dekker namens Forum voor Democratie.

De heer **Dekker** (FVD):
Dank u wel, voorzitter. Ik heb twee moties.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er bij de Oekraïense aanvallen op de Krimbrug raketten en drones zijn gebruikt die in Nederland zijn geproduceerd;

constaterende dat de Russische ambassade in Nederland meldt dat Moskou op de hoogte is gesteld van Nederlandse betrokkenheid en zich afvraagt of Den Haag openlijk deelneemt aan het conflict;

overwegende dat het verstrekkende negatieve gevolgen zou kunnen hebben als Nederland door Rusland wordt aangewezen als deelnemer aan de oorlog;

verzoekt de regering richting Rusland uit te spreken dat Nederland géén onderdeel van het conflict is of wil zijn,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Dekker.

Zij krijgt nr. 30 (37020-V).

De heer **Dekker** (FVD):
De tweede motie is als volgt.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Nederland door het leveren van wapens steeds dichter betrokken raakt bij de Oekraïneoorlog;

overwegende dat dit tegenreacties vanuit Rusland kan oproepen;

overwegende dat deze tegenreacties zeer schadelijk voor de Nederlandse veiligheid zouden kunnen zijn;

verzoekt de regering de wapenleveranties aan Oekraïne te staken,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Dekker.

Zij krijgt nr. 31 (37020-V).

Dank u wel. Het woord is aan de heer Van Baarle namens DENK in de tweede termijn.

De heer **Van Baarle** (DENK):
Ook ik dank de minister en het ambtelijk team voor de beantwoording van de vragen die gesteld zijn. Ik heb een aantal moties.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Nederland in het eerste halfjaar van 2026 voor minimaal 163 miljoen euro defensieovereenkomsten heeft gesloten met in Israël gevestigde bedrijven;

overwegende dat het onacceptabel is dat Nederlands belastinggeld blijft terechtkomen bij de Israëlische wapenindustrie, terwijl Israëli's een genocide plegen op de Palestijnen;

verzoekt de regering om een volledig en permanent wapenembargo tegen Israël in te stellen, inclusief import, export, doorvoer en militaire bijstand,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Van Baarle.

Zij krijgt nr. 32 (37020-V).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering om de Palestijnse Staat te erkennen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Van Baarle.

Zij krijgt nr. 33 (37020-V).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de gezondheidszorg in Gaza grotendeels is verwoest en veel ernstig zieke en gewonde kinderen dringend medische behandeling nodig hebben;

overwegende dat niet alle kinderen de noodzakelijke medische behandeling in Gaza of de regio kunnen krijgen;

verzoekt de regering medische evacuaties naar Nederland mogelijk te maken voor ernstig zieke en gewonde Palestijnse kinderen die niet tijdig in Gaza of de regio behandeld kunnen worden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Van Baarle.

Zij krijgt nr. 34 (37020-V).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat tegen gewelddadige Israëlische kolonisten sancties zijn ingesteld, waaronder de bevriezing van tegoeden;

verzoekt de regering te streven naar een juridisch houdbare wijze om bevroren tegoeden van gesanctioneerde gewelddadige Israëlische kolonisten in te zetten voor herstelbetalingen en ondersteuning van Palestijnse slachtoffers,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Van Baarle.

Zij krijgt nr. 35 (37020-V).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Oeigoerse bevolking in Xinjiang slachtoffer blijft van ernstige mensenrechtenschendingen door de Chinese autoriteiten;

constaterende dat de Europese Unie sinds 2021 geen nieuwe personen vanwege mensenrechtenschendingen tegen de Oeigoeren op de sanctielijst heeft geplaatst;

overwegende dat andere landen, waaronder Canada en de Verenigde Staten, meer sanctiemaatregelen hebben getroffen tegen Chinese functionarissen;

verzoekt de regering zich actief in te zetten voor het vergroten van het EU-draagvlak voor uitbreiding van de Europese sanctielijst met Chinese functionarissen die verantwoordelijk zijn voor de onderdrukking van de Oeigoeren en daarbij te pleiten voor aansluiting bij de sancties van landen zoals de VS en Canada,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Van Baarle.

Zij krijgt nr. 36 (37020-V).

De heer **Van Baarle** (DENK):
Tot slot, voorzitter.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er in Myanmar een bloedige oorlog woedt die ernstige humanitaire gevolgen heeft;

constaterende dat de Myanmarese junta een doortrapt systeem van sanctieomzeiling hanteert, waardoor er bijvoorbeeld toch nog beschikking is over brandstof voor gevechtsvliegtuigen;

verzoekt de regering om sanctieomzeiling door de Myanmarese junta hoog op de agenda te houden in de EU, waar mogelijk aanvullende sancties in de EU te bepleiten en in contacten met landen waar mogelijk betrokkenheid is bij deze sanctieomzeiling diplomatieke druk uit te oefenen om deze mogelijke betrokkenheid te beëindigen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Van Baarle.

Zij krijgt nr. 37 (37020-V).

De heer **Van Baarle** (DENK):
Het geschreven dictum miste de letter c waar ik de eerste keer het woord "sanctieomzeiling" gebruikte. Mijn excuses daarvoor.

De **voorzitter**:
Het zij u vergeven. Het woord is aan de heer Stoffer voor zijn tweede termijn namens de Staatkundig Gereformeerde Partij.

De heer **Stoffer** (SGP):
Voorzitter, één motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Nederland zich afgelopen maart met een verklaring van interventie gemengd heeft in de genocidezaak die Zuid-Afrika indiende bij het Internationaal Gerechtshof tegen Israël;

constaterende dat deze interventie materieel neerkomt op een pleidooi voor het verlagen van de juridische drempel voor genocide;

overwegende dat genocide het zwaarst mogelijke misdrijf is waar staten van beschuldigd kunnen worden en dat de juridische drempel daarvoor niet voor niets stevig afgebakend is;

overwegende dat de beschuldiging van volkerenmoord niet lichtzinnig mag worden opgenomen en dat het onderscheid tussen genocide en andere misdrijven van fundamenteel belang is;

overwegende dat Colombia zijn verklaring in deze zaak afgelopen september al terugtrok;

verzoekt de regering haar interventie in deze zaak onverwijld in te trekken,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Stoffer, Hoogeveen, Keijzer en Markuszower.

Zij krijgt nr. 38 (37020-V).

De heer **Stoffer** (SGP):
Voorzitter, dan nog één vraag. In de eerste termijn heb ik gevraagd of de minister tijdens zijn bezoek aan Azerbeidzjan de vrijlating van de Amerikaanse krijgsgevangene en de voormalige leiders van de Nagorno-Karabach ter sprake had gebracht. Ik meen dat die vraag niet beantwoord is. Als dat zou kunnen, hoor ik het antwoord heel graag in tweede termijn. Voor de rest dank ik de minister voor al zijn antwoorden.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Stoffer. Het woord is aan mevrouw Teunissen.

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Goeiemiddag, voorzitter. Dank u wel en ook dank aan de regering voor de beantwoording. En ook dank voor de Kamerbrief over het Internationaal Strafhof.

Die Kamerbrief baart ons nog wel zorgen, want we zien dat er mogelijk toch concessies aan de Verenigde Staten worden gedaan. Die zorgen worden in ieder geval niet weggenomen of uitgesloten. De minister stelt dat lopende onderzoeken van het Internationaal Strafhof buiten de onderhandelingen moeten blijven, maar sluit tegelijkertijd niet expliciet uit dat er wordt gesproken over immuniteit voor regeringsleiders of beperking van de internationale territoriale rechtsmacht. Juist daardoor kunnen bevoegdheden van het Strafhof ernstig worden ingeperkt. De onafhankelijkheid van het Strafhof beschermen heeft weinig betekenis

als tegelijkertijd de bevoegdheden dreigen te worden uitgehold. Daarom hebben wij de volgende motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Verenigde Staten sancties hebben ingesteld tegen het Internationaal Strafhof;

overwegende dat het Internationaal Strafhof onafhankelijk en zonder politieke inmenging zijn werkzaamheden moet kunnen uitvoeren;

overwegende dat de Amerikaanse sancties geen aanleiding mogen zijn om concessies te doen aan de onafhankelijkheid en werking van het Internationaal Strafhof;

verzoekt de regering om bij gesprekken en onderhandelingen over de Amerikaanse sancties geen concessies te doen die de onafhankelijkheid, rechtsmacht of het functioneren van het Internationaal Strafhof aantasten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Teunissen, Dobbe en Van Baarle.

Zij krijgt nr. 39 (37020-V).

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Dan nog een aantal andere moties.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Kamer de motie-Teunissen heeft aangenomen, die de regering verzoekt de Nederlandse afhankelijkheid van de Israëlische wapenindustrie af te bouwen;

verzoekt de regering te onderzoeken hoe kan worden voorkomen dat Nederlandse wapenproductie leidt tot licentievergoedingen, royalty's, winstdelingen of andere financiële afdrachten aan Israëlische wapenbedrijven,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Teunissen, Dobbe, Van Baarle en Piri.

Zij krijgt nr. 40 (37020-V).

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Kamer de motie-Teunissen heeft aangenomen, die de regering verzoekt de Nederlandse afhankelijkheid van de Israëlische wapenindustrie af te bouwen;

constaterende dat de Nederlandse wapenfabrikant Artillerie Inrichtingen Armaments (AIA) in Nederland wapens van het Israëlische wapenbedrijf Israel Weapon Industries (IWI) gaat assembleren en op termijn produceren;

overwegende dat het afbouwen van de afhankelijkheid van de Israëlische wapenindustrie niet omzeild mag worden doordat Israëlische wapens in Nederland worden geproduceerd;

verzoekt de regering om ook de afhankelijkheid af te bouwen van fabrikanten die wapens assembleren of produceren voor Israëlische wapenbedrijven;

verzoekt de regering tevens geen overeenkomst met AIA te sluiten voor de aanschaf van de wapens die het bedrijf voor IWI gaat assembleren en produceren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Teunissen, Dobbe, Van Baarle en Piri.

Zij krijgt nr. 41 (37020-V).

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Tot slot, voorzitter.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies sinds 1945 onderzoekt hoe massaal geweld tegen bevolkingsgroepen ontstaat en daarmee het gezaghebbende Nederlandse kennisinstituut is op het gebied van genocidaal geweld;

constaterende dat het NIOD spreekt van genocidaal geweld door Israël in Gaza;

verzoekt de regering te erkennen dat Israël genocidaal geweld toepast in Gaza,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Teunissen, Dobbe en Van Baarle.

Zij krijgt nr. 42 (37020-V).

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan de heer Ceder namens de ChristenUnie.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog twee vragen waarop ik een toezegging hoop te krijgen, zodat ik geen moties hoef in te dienen.

De eerste is een vraag ten aanzien van religieuze geletterdheid onder ambtenaren. Is de minister bereid om in het kader van de uitvoering van de recent aangenomen motie-Van Ark c.s. over religieuze geletterdheid te bezien of het nuttig zou zijn om een concrete handreiking

religieuze geletterdheid specifiek te ontwikkelen? Ik hoor graag of ik een toezegging daarop kan krijgen.

Wij hebben antwoorden gekregen op de schriftelijke vragen rondom de Tent of Nations. Dat zijn christelijke Palestijnen. De minister weet dat er zorgen zijn rondom een rechtszaak. Is de minister bekend met de zorgelijke ontwikkelingen, ook met facts on the ground, en is hij bereid om bij het eerstvolgende gesprek met zijn Israëlische collega specifiek deze zaak te agenderen?

Voorzitter. We hebben het ook gehad over Suriname, dat het belangrijk is dat we de relatie versterken. Daarom de volgende motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat, ondanks meerdere aangenomen moties, er nog geen zicht is op visumvrij reizen voor Suriname;

constaterende dat Kamer nog in afwachting is van de gevraagde verkenning van een integraal diasporabeleid gericht op de Surinaamse gemeenschap, conform de aangenomen motie-Ceder/Paternotte (20361, nr. 227);

verzoekt de regering het integraal diasporabeleid conform de motie-Ceder/ Paternotte uit te werken en voor de Voorjaarsnota 2027 naar de Kamer toe te sturen;

verzoekt de regering van visumvrij reizen tussen Suriname en Nederland een diplomatieke prioriteit te maken voor de Nederlandse inzet binnen de EC en de EU, en ernaar te streven dit voor het einde van 2027 mogelijk te maken,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Ceder, Van der Werf en Struijs.

Zij krijgt nr. 43 (37020-V).

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Deze motie is dus mede ondertekend door de Surinaamse coalitie: Ceder, Van der Werf en Struijs.

Voorzitter, tot slot. Als het gaat om verzoeningsprojecten ten aanzien van Israël in de Palestijnse gebieden, denk ik dat het handig is om ook te kijken of je bancaire zaken op orde kunt krijgen. Daarom de volgende motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat er kansen bestaan om bestaande netwerken tussen Nederlandse, Israëlische en Palestijnse (overheids)professionals, bijvoorbeeld binnen het netwerk van het IMF en dat van de centrale banken, in te zetten voor verbinding en verzoening;

overwegende dat dergelijke netwerken bijvoorbeeld kunnen worden benut voor werkbezoeken waarbij gedeelde vakinhoudelijke vraagstukken het vertrekpunt vormen, maar

ook kunnen bijdragen aan wederzijds begrip, vertrouwen en duurzame relaties tussen de deelnemers;

verzoekt de regering om, waar passend en mogelijk, bestaande professionele netwerken tussen overheidsorganisaties, zoals die van centrale banken, te faciliteren om bij te dragen aan verbinding en verzoening tussen Israëli's en Palestijnen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Ceder.

Zij krijgt nr. 44 (37020-V).

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Dobbe, namens de SP, in tweede termijn.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Dank u wel, voorzitter. Ik heb een aantal moties en een aantal vragen.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de reactie van het kabinet op de Rode Lijndemonstratie op geen van de eisen van de demonstranten ingaat;

constaterende dat de meer dan 200.000 mensen die meeliepen oprechte zorgen uitten en een oprecht antwoord verdienen;

verzoekt de regering om een reactie op de Rode Lijndemonstratie waarin wordt ingegaan op elk van de afzonderlijke eisen en de afwegingen om die wel of niet in te willigen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Dobbe.

Zij krijgt nr. 45 (37020-V).

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Dit had de minister natuurlijk gewoon kunnen toezeggen; dan had ik deze motie niet hoeven indienen.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat er naar schatting 2 miljoen mensen slachtoffer zijn van de illegale oorlog van Rusland;

overwegende dat onderhandelingen nodig zijn om tot vrede te komen;

overwegende dat niet telkens afgewacht kan worden tot Trump en de VS het initiatief nemen voor onderhandelingen;

verzoekt de regering, indien er geen sprake is van vredesbesprekingen, in Europees verband het initiatief te nemen voor het tot stand brengen van vredesbesprekingen tussen Rusland en Oekraïne, waarbij Oekraïne de uitkomst bepaalt, en hierbij indien nodig de samenwerking met niet-Europese landen en grootmachten op te zoeken,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Dobbe.

Zij krijgt nr. 46 (37020-V).

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Voorzitter. Gisteren werd het rapport van het European Stability Initiative gepresenteerd door Pieter Omtzigt, met aanbevelingen voor bescherming van het Internationaal Strafhof. Graag willen we de minister vragen om op korte termijn een reactie aan de Kamer te sturen over wat we gaan doen met die aanbevelingen.

Ik vroeg ook in het debat waarom Nederland niet deelneemt aan de verdragsbijeenkomst van het kernwapenverdrag TPNW. De minister stelt dat dit is omdat dit verdrag ondermijning van het non-proliferatieverdrag riskeert. Maar juist bij de totstandkoming van het TPNW, waarbij Nederland ook betrokken was, is hier expliciet rekening mee gehouden en is de rol van het non-proliferatieverdrag ook erkend. Dan klopt toch niet wat de minister hierover zegt? Volgens mij is het tegenovergestelde juist waar, namelijk dat nieuwe proliferatie-initiatieven en kernwapenverdragen, zoals die tussen Frankrijk en Nederland, het non-proliferatieverdrag ondermijnen.

Dan tot slot over huwelijkse gevangenschap en de dochterregeling. Goed om te horen dat de minister, of in ieder geval het kabinet, in gesprek gaat met Femmes for Freedom om hieraan invulling te geven. Ik begrijp dat hiervoor een halfuurtje staat ingepland, niet op initiatief van de minister zelf. Ik wil de minister wel echt vragen om hier serieus mee om te gaan. Dit is een aangenomen motie van de Kamer. Daarom wil ik vragen of het kabinet na dat gesprek aan de Kamer terugkoppelt hoe het staat met de dochterregeling.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Van der Plas, namens de BBB, in tweede termijn.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Dank u wel. Ik heb één motie, voorzitter.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Insiya in 2016 vanuit Nederland naar India is ontvoerd en nog altijd niet bij haar moeder in Nederland is teruggekeerd;

constaterende dat jarenlange diplomatieke inspanningen tot op heden niet tot haar terugkeer hebben geleid;

overwegende dat verdere druk op India noodzakelijk is, maar dat het verbreken of beperken van economische betrekkingen tussen Nederland en India niet in het belang is van beide landen en de oplossing van deze zaak niet dichterbij zal brengen;

verzoekt de regering een diplomatiek actieplan vast te stellen, gericht op de terugkeer van Insiya, waarbij eerst niet-economische instrumenten worden ingezet, waaronder intensivering van overleg op ministerieel en regeringsleidersniveau, het formeel en op hoog diplomatiek niveau aanspreken van de Indiase regering, en het structureel agenderen van de zaak in bilaterale contacten;

verzoekt de regering daarbij de economische en handelsbetrekkingen met India nu nog buiten de escalatieladder te houden;

verzoekt de regering tevens uiterlijk binnen drie maanden, of eerder indien mogelijk, de Kamer te rapporteren over welke concrete voortgang met deze inzet is bereikt,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Van der Plas.

Zij krijgt nr. 47 (37020-V).

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Ik schors tot 17.35 uur voor de beantwoording van de minister.

De vergadering wordt van 17.17 uur tot 17.41 uur geschorst.

De **voorzitter**:
Ik heropen de vergadering. Ik had geschorst tot 17.35 uur, maar ik zie dat de minister nog niet heeft plaatsgenomen in vak K. Ik verzoek de bode dus de minister op te halen en naar de plenaire zaal te begeleiden, zodat we verder kunnen gaan met de tweede termijn van de zijde van het kabinet. Ik schors hopelijk kort.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**:
Ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan de minister voor zijn tweede termijn.

Minister **Berendsen**:
Excuses voor de vertraging, meneer de voorzitter. Die heeft er natuurlijk alles mee te maken dat wij als minderheidskabinet proberen zo veel mogelijk voor elkaar te krijgen wat de Kamer wil.

De **voorzitter**:
Dat belooft wat voor de appreciaties.

Minister **Berendsen**:
Dat belooft wat, zeker. Ik zet nu natuurlijk meteen een standaard neer die ik misschien niet helemaal waar kan maken.

De **voorzitter**:
Ja, be careful!

Minister **Berendsen**:
Ik begin even met de aanvullende vragen die gesteld zijn door de verschillende leden. Allereerst de vraag van mevrouw Van der Plas. Die betrof het informatieverzoek over de berichten over Insiya. De berichtgeving over blokkades van verschillende berichten over Insiya in India heeft ons ook bereikt. Dat is een zeer onwenselijke situatie, waar ik het uiteraard ook volstrekt mee oneens ben. Ik heb ook gesprekken gevoerd met de moeder. Volgens mij heeft mevrouw Van der Plas vorige keer ook aangehaald dat het juist met de op internet aanwezige blijvende inzet van de moeder, waardoor haar dochter, als zij ooit online gaat, kan zien dat haar moeder altijd aandacht heeft gegeven en zich altijd volledig heeft ingezet, extra pijnlijk is. De Nederlandse ambassade in New Delhi doet momenteel onderzoek naar de gerechtelijke procedure over deze blokkering. Er is gebleken dat de Indiase rechter een groot aantal zoekmachines heeft verboden resultaten te tonen op bepaalde zoekwoorden of combinaties daarvan in relatie tot Insiya. Ik zal dit tijdens mijn aankomende bezoek aan India, waar ik zaterdag heenga, ook nadrukkelijk ter sprake brengen.

De **voorzitter**:
Maximaal twee interrupties.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Het is goed om te horen dat de minister zaterdag al gaat, want het was eigenlijk nog onbekend wanneer hij zou gaan. Zou de minister als hij naar India gaat, daarin ook het Kinderrechtenverdrag willen meenemen? India is volgens mij ook ondertekenaar van het Kinderrechtenverdrag, waarin een heel aantal rechten van kinderen worden beschreven, bijvoorbeeld het recht om te weten wie je bent en waar je vandaan komt. Ik zou nog willen vragen aan de minister of hij kan uitzoeken of accounts van parlementariërs die zich hardmaken voor Insiya en haar terugkeer ook zijn geblokkeerd, net als eventuele andere accounts van mensen die zich hardmaken voor de terugkeer van Insiya.

Minister **Berendsen**:
Beide zal ik meenemen.

Voorzitter. Mevrouw Rajkowski vroeg naar de gevangenenruil tussen Rusland en Oekraïne: zijn ontvoerde kinderen daar ook onderdeel van? Het is ons niet bekend welke categorie van personen zijn geruild. Het is wel zeer onwaarschijnlijk dat daar kinderen bij zitten, want Rusland ontvoert Oekraïense kinderen, maar Oekraïne ontvoert geen Russische kinderen. Als je juist in het kader van zo'n gevangenenruil kinderen meeneemt, dan kan dat tot onwenselijke situaties leiden in het frame, zo moet ik dat even zeggen. Tegelijkertijd is Nederland actief lid van het door Canada getrokken initiatief om vol druk te blijven zetten op het terughalen van de ontvoerde kinderen. Dat blijven wij ook doen.

De heer Stoffer vroeg naar de krijgsgevangenen, en het benoemen daarvan tijdens mijn bezoek aan Azerbeidzjan. Uiteindelijk is het aan onderhandelende partijen welke afspraken over de vrijlating van gevangenen zij in het vredesakkoord opnemen. Daarom heb ik tijdens mijn recente bezoek aan beide landen gepleit voor een alomvattend vredesakkoord, waarin ook afspraken kunnen worden gemaakt over gevangenen en de wederzijdse bescherming van cultureel erfgoed.

De heer Ceder vroeg in het kader van de recent aangenomen motie naar mijn bereidheid om te bezien of het nuttig zou zijn om specifiek een concrete handreiking religieuze geletterdheid te ontwikkelen. Dat zeg ik graag toe. We zullen sowieso conform de motie-Van Ark onze inzet op religieuze geletterdheid binnen het buitenlandbeleid evalueren en actualiseren. We

zullen ook met concrete aanbevelingen komen voor de versterking daarvan.

Mevrouw Dobbe vroeg naar de aanbevelingen uit het rapport van het European Stability Initiative. Dat rapport is gisteren gepubliceerd. We gaan dat uiteraard bestuderen. In de inzetbrief voor de Assembly of States Parties is reeds aangegeven dat we de Kamer snel nader informeren over de verkenning aangaande mitigatiemaatregelen om het hof te laten functioneren. We zullen in die verkenning ook de aanbevelingen van het rapport meenemen.

Mevrouw Dobbe vroeg ook nog naar de dochterregeling en huwelijkse gevangenschap. Ik kan verzekeren dat de minister van Justitie en Veiligheid de afspraak uiterst serieus neemt. Ik laat het ook aan de minister van Justitie en Veiligheid over hoe hij de Kamer wenst te informeren over dit gesprek, en specifiek over de dochterregeling.

De **voorzitter**:
Heel kort, meneer Ceder.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Ik heb nog gevraagd of de minister concreet kan toezeggen om de urgente situatie van de Tent of Nations specifiek met de Israëlische autoriteiten te bespreken bij de eerstvolgende mogelijkheid.

Minister **Berendsen**:
Dat kan ik toezeggen.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Ik had ook nog de vraag gesteld waarom Nederland niet deelneemt aan de verdragsbijeenkomst van het kernwapenverdrag TPNW, omdat de argumentatie die de minister eerder naar aanleiding van de eerste termijn aangaf, was dat het wellicht het non-proliferatieverdrag in de weg zou zitten, maar dat is niet het geval. Daar heb ik dus nog naar gevraagd.

Minister **Berendsen**:
Die vraag is terecht. Daar heeft u naar gevraagd, maar ik stel voor dat ik daar schriftelijk op terugkom, misschien in een brief van de RBZ.

De **voorzitter**:
De moties. Oké, tot slot, mevrouw Dobbe.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Het is namelijk al wel binnenkort. Het moet dus wel echt zijn voordat die verdragsbijeenkomst plaatsvindt. Volgens mij is dat al op zeer korte termijn.

Minister **Berendsen**:
Wij kennen de datum op dit moment beiden niet. Maar ik zal kijken of we er voor die tijd schriftelijk antwoord op kunnen geven.

De **voorzitter**:
De moties.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 14 over G20 ontraad ik. We hebben dat in het debat ook kort besproken. Rusland is G20-lid. Daarmee kan het ook aanwezig zijn. Het is absoluut onwenselijk als president Poetin in de huidige omstandigheden een platform zou krijgen, maar het realistische verhaal is dat Nederland ook een breder belang heeft bij de G20-deelname. Dan gaat het niet alleen om economische belangen; denk ook aan, als het gaat

om Oekraïne, outreach kunnen doen naar een aantal landen die er aanwezig zijn en zeer belangrijk zijn. Als Poetin in persoon aanwezig is, dan zullen we overleg voeren met gelijkgezinden en gezamenlijk tot een manier komen om daarmee om te gaan. Dat hebben we ook in het debat besproken. Nederland steunt vanzelfsprekend de Duitse uitnodiging voor president Zelensky.

De **voorzitter**:
Twee interrupties. Mevrouw Piri.

Mevrouw **Piri** (PRO):
Ik hou het bij één interruptie. Ik constateer dat we hier te maken hebben met een 180 gradendraai van het kabinet over hoe we ons binnen de G20 verhouden tot Rusland. Ik constateer dat zelfs de Duitse bondskanselier meer ruggengraat heeft dan het Nederlandse kabinet.

Minister **Berendsen**:
Daar herken ik me niet in.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 15.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 15 is van mevrouw Piri en gaat over het voorbeeld van het VK en het inzetten op de sancties. Ik ga een poging doen om 'm te interpreteren en 'm daarmee oordeel Kamer te geven. Ik kijk graag naar mevrouw Piri om te zien of dat kan. Als ik 'm zo kan interpreteren dat het kabinet wordt verzocht om de mogelijkheden tot het rechttrekken van de Europese sancties met de VK-sancties te blijven onderzoeken, dan zet ik daar graag op in. Dat doen we namelijk in Europees verband; daar blijven we gezamenlijk tot sancties te komen op het gebied van E1. We proberen daar gezamenlijk strenger op te zijn, zoals ook het VK doet. Als het nationaal betreft, moet ik 'm ontraden.

Mevrouw **Piri** (PRO):
Laten we elkaar dan halverwege treffen: dan accepteer ik de uitleg als Nederland daar ook een voortrekkersrol in wil spelen.

Minister **Berendsen**:
Dat willen we zeker. Misschien in dit kader onderstreep ik ook nog even dat we natuurlijk oog houden voor de voortgang van dit zeer omstreden project en dat gisteren de Israëlische procureur-generaal de desbetreffende autoriteiten heeft opgedragen om de aanbestedingsprocedures in het E1-gebied op te schorten en een besluit aan een nieuwe regering te laten. Dat lijkt mij een uitstekend signaal.

De **voorzitter**:
Met deze interpretatie laat de minister het oordeel over de motie op stuk nr. 15 aan de Kamer. De motie op stuk nr. 16.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 16 van mevrouw Piri kan ik oordeel Kamer geven als ik de motie zo kan lezen dat het kabinet zich inzet om de korting van de financiering voor de training van buitenlandse diplomaten deels terug te draaien. Het volledige bedrag zal niet gaan, maar we doen ons best om het te verzachten.

De **voorzitter**:
Ik zie dat dat mag. Daarmee laat de minister de motie op stuk nr. 16 aan het oordeel van de Kamer. De motie op stuk nr. 17.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 17 van mevrouw Piri over het Internationaal Strafhof geef ik oordeel Kamer.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 18.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 18 van mevrouw Van der Werf: oordeel Kamer.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 19.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 19 over Shelter City: oordeel Kamer.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 20.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 20 over inreisverboden voor kolonisten: oordeel Kamer.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 21.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 21 over spoedvisa voor Surinamers: oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 22 over Servië: oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 23 over het sluiten van de diplomatieke post in Ramallah: ontraden.

De motie op stuk nr. 24 over het intrekken van het sanctiebesluit: ontraden.

De motie op stuk nr. 25 over het verplaatsen van de ambassade: ontraden.

De motie op stuk nr. 26, over de Houthi's op de nationale terrorismelijst zetten, ontraad ik ook. De Nederlandse positie is volstrekt bekend. We zijn voorstander van het op de Europese terrorismelijst plaatsen van de Houthi's, maar voor een nationale listing zien we op dit moment geen juridische grondslag. Onze inzet blijft om op Europees niveau daarop in te zetten.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 27.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 27: oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 28: oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 29: oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 30 ontraad ik; wij blijven Oekraïne steunen.

Dat geldt ook voor de motie op stuk nr. 31.

De motie op stuk nr. 32 over het wapenembargo tegen Israël ontraden wij ook, met verwijzing naar het debat.

De motie op stuk nr. 33 ontraden we ook, met dezelfde verwijzing.

De motie op stuk nr. 34 ontraden we ook. Ik verwijs daarbij naar de Kamerbrief van mijn collega, de minister van BHOS, waarover u ook al meerdere keren met hem gesproken heeft. Het kabinet zet zich in op het zo humaan en doeltreffend mogelijk helpen van patiënten in de regio.

Dat was toch de motie op stuk nr. 34, voorzitter?

De **voorzitter**:
Ja. We zijn bij de motie op stuk nr. 35.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 35 ontraad ik. Deze bevroren tegoeden zijn van veel verschillende gesanctioneerde personen en entiteiten. Confiscatie daarvan is daarmee juridisch en praktisch zeer complex. Onze inzet blijft verder hetzelfde.

De heer **Van Baarle** (DENK):
Ik snap dat het zeer complex is, alleen is het dus niet onmogelijk. De regering zou daar dus naar kunnen streven. Er zitten ook mensen tussen die best vermogend zijn. Wat een mooi signaal zou het zijn als we de vermogens van mensen die misdaden plegen tegen Palestijnen, inzetten om de slachtoffers te helpen. Het is niet onmogelijk. U kunt ernaar streven.

Minister **Berendsen**:
Het kabinet kiest op dit moment voor andere routes voor het tegengaan van de uitbreiding van nederzettingen en het aanpakken van de gewelddadige kolonisten.

De motie op stuk nr. 36 ontraad ik. Het instellen van nieuwe sancties vindt plaats op basis van unanimiteit. We zien vooralsnog onvoldoende draagvlak.

De motie op stuk nr. 37 van de heer Van Baarle geef ik oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 38 ontraad ik.

De heer **Van Baarle** (DENK):
Over de motie op stuk nr. 36. Ik had inderdaad begrepen dat er onvoldoende draagvlak is. Er ligt volgens mij al anderhalf jaar een aangenomen motie te verstoffen bij het kabinet om in te zetten op die sancties. Die motie wordt niet uitgevoerd, vandaar dit verzoek: zet uzelf dan in voor dat draagvlak in Europees verband. Ik snap niet waarom de minister dat niet wil doen. Is hij een beetje bang voor China?

Minister **Berendsen**:
Wij wegen steeds op welke manier onze inzet het meest effectief is. In algemene zin zullen we steeds keuzes moeten maken, bijvoorbeeld als het gaat om mijn bijdrage in de RBZ. Waar zet je op in? Waar ben je het meest effectief? We hebben nogal een lijst waarvoor we landen proberen over te halen. We blijven hierop inzetten. Waar nieuwe informatie aan het licht komt over betrokkenheid van personen en identiteiten, zullen we dat zeker weer als inhoudelijk argument meenemen om andere landen te overtuigen, maar op dit moment is daar gewoon geen beweging, dus kiezen we ook voor andere wegen om deze situatie onder de aandacht te blijven brengen en de situatie van de Oeigoeren ook te verbeteren.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 39.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 39 ontraad ik. U heeft zojuist gemerkt dat ik de andere motie over de inzet voor het Internationaal Strafhof oordeel Kamer heb gegeven. Wij zijn niet alleen een van de meer dan 120 verdragspartijen, maar we spelen ook een belangrijke rol in de coördinatie van het diplomatieke spoor en het verkennen van mogelijke opties om het gesprek aan te gaan. Ik vraag de Kamer ook echt enige ruimte om die rol goed te kunnen spelen.

De motie op stuk nr. 40 ontraad ik.

De **voorzitter**:
Mevrouw Teunissen, is het een idee dat uw minister eerst al uw moties apprecieert en dat dan alle vragen in één keer gesteld kunnen worden? Minister?

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Heel efficiënt.

De **voorzitter**:
Ja?

Mevrouw **Piri** (PRO):
Lastig voor haar.

De **voorzitter**:
Juist niet. Nee, mevrouw Piri, dat was juist niet de bedoeling. Ik dacht: dan doen we het in één keer. Nou, ik wilde juist meedenken. Mevrouw Teunissen, wat u wenst!

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Is goed.

De **voorzitter**:
Minister, vervolgt u uw appreciaties.

Minister **Berendsen**:
Ja. De motie …

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 40 had u ontraden. De motie op stuk nr. 41.

Minister **Berendsen**:
Ik heb hier de moties op de stukken nrs. 40 en 42. Ik kom dadelijk nog even terug op de motie op stuk nr. 41. Die zal mij ongetwijfeld nog even digitaal toegeschoven worden. Dan weet ik ook welke het is. De motie op stuk nr. 42 ontraden we onder verwijzing naar het debat. De motie …

De **voorzitter**:
Ja. Mevrouw Teunissen. Dit was uw …

Minister **Berendsen**:
Ah, zo. Dan snap ik de systematiek van vragen.

De **voorzitter**:
Precies. Er is over nagedacht, excellentie.

Minister **Berendsen**:
Daar twijfel ik niet aan.

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Ik heb toch even vragen over de motie over het Internationaal Strafhof. Dat is de motie op stuk nr. 39. Ik zie dus echt geen verschil tussen deze en de motie van mevrouw Piri. Die heeft oordeel Kamer gekregen. Het is echt exact dezelfde oproep, dus ik snap niet waarom de minister deze dan ontraadt.

Minister **Berendsen**:
Dat verschil is er wel. Ik moet in de moeilijke balans waar we vorige keer lang over gedebatteerd hebben, de moeilijke balans tussen wat we als onze inzet zouden willen hebben en het serieus oppakken van het diplomatieke spoor waar Nederland een belangrijke rol in speelt, in mijn positie uiteindelijk voorzichtig en diplomatiek zijn met dingen waar we ons volledig op vastzetten. De motie van mevrouw Piri geeft net wat meer ruimte. Dat zit 'm met name in de bewoordingen "geen concessies te doen". Wij staan dus voor de onafhankelijkheid van het hof. Onze inzet is om die volledig te beschermen. Voor de rest verwijs ik naar de tekst van de motie. Ergens moet ik iets van ruimte houden om er op een zo goed mogelijke manier invulling aan te kunnen blijven geven zonder aan de voorkant al een diplomatiek spoor niet meer serieus te laten zijn.

De **voorzitter**:
Had u de motie op stuk nr. 41 ook kunnen appreciëren, of volgt dat later? Ik zag dat u iets toegeschoven kreeg. Anders gaan we gewoon nog even verder.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 41 ontraad ik.

De **voorzitter**:
Mevrouw Teunissen. Ja, kijk, het werkt wel!

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Dank u wel, voorzitter. Daarbij vraag ik me af waarom die wordt ontraden als de regering dus wel de motie heeft omarmd om de afhankelijkheid van de Israëlische wapenindustrie af te bouwen. Deze motie bouwt daarop voort, en zegt dat we ook pogingen om dat te omzeilen gaan aanpakken.

Minister **Berendsen**:
Het beleid van het kabinet is inderdaad het afbouwen van afhankelijkheden van niet-Europese leveranciers. Ik kan echter geen appreciatie geven van deze specifieke casus. Daar gaat de staatssecretaris van Defensie over. Zoals de minister voor Buitenlandse Handel vanochtend al in uw Kamer heeft gezegd, heeft Defensie geen contract met dit bedrijf.

De **voorzitter**:
Tot slot.

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Dan nog één vraag. De motie heeft twee verzoeken. Als ik dan het tweede verzoek zou schrappen en het zou gaan om "de afhankelijkheid afbouwen van fabrikanten die wapens assembleren of produceren voor Israëlische wapenbedrijven", krijgt die dan wel oordeel Kamer? Dan is het een generieker verzoek.

Minister **Berendsen**:
Dat laat ik aan de staatssecretaris van Defensie. Het enige wat ik hier zeg, is dat we in

algemene zin natuurlijk onze afhankelijkheid van niet-Europese leveranciers proberen af te bouwen.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 43.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 43 leg ik heel even opzij, want daarvan mis ik een papier. Daarop stond een nogal uitgebreide omschrijving van wat we wel en niet konden. Die ga ik ongetwijfeld digitaal nageleverd krijgen.

De motie op stuk nr. 44: oordeel Kamer.

De motie op stuk nr. 45 ontraad ik. Ik herken de kwalificatie van mevrouw Dobbe niet. Dat heb ik ook in de eerste termijn aangegeven. We hebben hier uitgebreid over gesproken. U bent bekend met de standpunten van het kabinet. Ik heb gisteren gesproken met een aantal organisaties die betrokken zijn bij de Rode Lijndemonstraties. Bij dezen de appreciatie.

De **voorzitter**:
Het is de motie-Dobbe en ik zie mevrouw Piri.

Mevrouw **Piri** (PRO):
Ik heb nog een vraag over de motie-Ceder, als dat mag.

De **voorzitter**:
Ja.

Mevrouw **Piri** (PRO):
Ik mag er toch een vraag over stellen als een motie van een collega oordeel Kamer krijgt?

De **voorzitter**:
Zeker. De motie op stuk nr. 44?

Mevrouw **Piri** (PRO):
Ja, de motie op stuk nr. 44.

De **voorzitter**:
Gaat uw gang.

Mevrouw **Piri** (PRO):
De motie roept op om contacten te faciliteren tussen centrale banken van Israël, Palestina en Nederland en andere professionals en binnen het IMF. Ik vroeg me gewoon af wat de minister gaat doen met deze motie. Wat gaan we doen op basis van deze motie, als hij haar oordeel Kamer geeft? Daar was ik gewoon benieuwd naar.

Minister **Berendsen**:
Deze motie is gericht op die overheidsnetwerken van verzoening tussen Israël en de Palestijnse gebieden. Wij proberen daar invulling aan te geven. Ik denk dat de motie een goede bedoeling heeft, dat het belangrijk is om die verzoening verder vorm te geven. We gaan kijken hoe we hier verder uitvoering aan kunnen geven. De inzet is om dat te doen.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Ik had een vraag over de appreciatie van de motie die gaat over de reactie op de Rode Lijndemonstratie.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 45.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
De motie op stuk nr. 45. Ik snap oprecht niet waarom de minister het zo moeilijk vindt om een reactie te geven op de eisen van de Rode Lijndemonstratie. Ik heb het gevraagd in het debat. Toen kreeg ik een generiek antwoord. Eigenlijk is de vraag niet zo ingewikkeld. Ik vraag niet of de minister die eisen inwilligt. Dat zou ik wel graag willen. Ik vraag nu om in ieder geval een reactie op die eisen. Waarom wil de minister dat niet doen? Waarom ontraadt hij deze motie? Ik begrijp dat oprecht niet.

Minister **Berendsen**:
Wij hebben dit in het debat besproken. De inzet van het kabinetsbeleid wat betreft Israël-Gaza bespreken we zeker drie keer per maand. In die zin denk ik dat het kabinetsbeleid duidelijk is en steeds meegaat met de ontwikkelingen. Ik ben gisteren in gesprek gegaan met de organisatie. Wij blijven het kabinetsbeleid uitdragen. Een aantal moties laat zien hoe wij ons op een aantal gebieden inzetten. Daar gaan we mee door.

De **voorzitter**:
Tot slot.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Maar het is toch niet te veel gevraagd om met de Kamer te delen waarom het kabinet niet mee wil gaan met een aantal van die eisen, wat de afwegingen zijn van het kabinet om te zeggen: nee, dat willen we niet, want dit en dit en dit. Dat kan de minister toch aan ons sturen? Ik snap oprecht niet waarom hij zo moeilijk doet.

Minister **Berendsen**:
Ik doe niet moeilijk. Ik probeer aan te geven dat wij dit debat continu met elkaar voeren, iedere keer weer. Iedere keer weer bespreken we de inzet van het kabinetsbeleid. Dat gaat ook niet veranderen. Dat zullen wij ongetwijfeld ook samen blijven doen.

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 46.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 46 ontraad ik.

De motie op stuk nr. 47: oordeel Kamer.

Dat zijn volgens mij de moties, behalve de motie op stuk nr. 43.

De **voorzitter**:
Zegt u daarmee dat de motie op stuk nr. 43 schriftelijk nader wordt geapprecieerd?

Minister **Berendsen**:
Nee, de volledige appreciatie miste ik even in mijn stukken, maar die heb ik inmiddels digitaal ontvangen.

De **voorzitter**:
Gaat uw gang. De motie op stuk nr. 43.

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 43 krijgt oordeel Kamer met leeswijzer. Ik weet niet of dat bestaat of introduceer ik nu iets?

De **voorzitter**:
Nee, dat kan ik niet aan. Dat kennen we niet.

Minister **Berendsen**:
Dan is het een interpretatie, denk ik.

De **voorzitter**:
Precies. Veel mensen vinden er wat van, maar vooruit, het is inmiddels ook ingesloten.

Minister **Berendsen**:
Ik ga een poging doen. Ik kan toezeggen de Kamer te informeren over het integraal diasporabeleid. Ik geef wel mee dat ook andere departementen primair hiervoor verantwoordelijk zijn. Als ik "de visa" als een inspanningsverplichting mag lezen, want we doen wat we kunnen, maar ook Suriname is aan zet, kan ik 'm oordeel Kamer geven onder die twee voorwaarden. Maar ik kan ook niet beloven dat dit eind volgend jaar geregeld is, omdat Suriname zelf een heel belangrijke rol heeft, de belangrijkste rol, om dit proces goed te doen.

De **voorzitter**:
De heer Ceder steekt zijn duim op. Hij kan dus leven met deze interpretatie en daarmee krijgt de motie op stuk nr. 43 oordeel Kamer. Mevrouw Rajkowski?

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Dan heb ik nog een vraag over de verhouding tussen de motie op stuk nr. 20 en de motie op stuk nr. 29. De motie op stuk nr. 29 is van mijn hand en gaat over visummaatregelen tegen Russen die bijdragen aan de oorlogsvoering. Ik wilde eigenlijk een inreisverbod opnemen, maar ik begreep dat dit niet uitvoerbaar is. Daarom heb ik 'm afgezwakt. De motie op stuk nr. 20 gaat wel over inreisverboden en krijgt oordeel Kamer.

De **voorzitter**:
Uw vraag.

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
Ik vraag niet om het oordeel van de motie op stuk nr. 20 aan te passen, maar wil weten of mijn motie op stuk nr. 29 ook oordeel Kamer krijgt als ik daarin "visummaatregelen" zou veranderen in "inreisverbod".

Minister **Berendsen**:
De motie op stuk nr. 20 gaat over een specifieke situatie waarbij we inzetten op Europees gebied, maar daar eigenlijk niet verder mee komen. We kijken op welke wijze we daaraan invulling kunnen geven. De motie op stuk nr. 29 … Zei u nou dat ik die ontraden had?

De **voorzitter**:
De motie op stuk nr. 20 is aan het oordeel van de Kamer gelaten en …

Mevrouw **Rajkowski** (VVD):
De motie op stuk nr. 29 heeft oordeel Kamer gekregen, maar die spreekt over visummaatregelen en mijn oorspronkelijke wens ging over inreisverboden. Ik heb begrepen dat dit lastig uit te voeren is en daarom heb ik 'm afgezwakt naar visummaatregelen. Maar als u zegt "inreisverboden kunnen ook, want dan krijgt hij ook oordeel Kamer", dan ga ik 'm nog aanpassen.

Minister **Berendsen**:
Volgens mij past het op dit moment het beste bij onze inzet op Europees niveau om die visummaatregelen mogelijk te maken. Ik apprecieer de motie die nu voor mij ligt. Ik ben niet

continu bij het voortraject geweest, dus daar durf ik nu geen antwoord op te geven. Maar ik ben graag bereid om daar het gesprek over te voeren.

De **voorzitter**:
Hier heeft de minister wel gelijk. Als we nu ook debatten gaan voeren over wat u achter de schermen met departementen heeft gewisseld, wordt het heel ingewikkeld in de plenaire zaal. Mevrouw Van der Plas.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Dank aan de minister voor het oordeel Kamer op mijn motie. Ik denk dat het echt nodig is om de druk nu wel op te voeren. Dank daarvoor. Wij hebben een motie ingediend die met 143 stemmen een meerderheid heeft gekregen over de uitlevering van de vader van Insiya. Ik vraag of de minister — ik was dit vergeten in mijn vorige interruptie — dit onderwerp wil meenemen in de gesprekken met India en daarover terugkoppeling wil geven. En kan de minister ons een indicatie geven wanneer wij terugkoppeling krijgen op alle vragen die we hebben gesteld en op het bezoek aan India specifiek over dit onderwerp?

Minister **Berendsen**:
De eerste vraag van mevrouw Van der Plas heb ik de vorige keer toegezegd. Ik zal dat meenemen. Ik weet niet wat een geschikte termijn is, maar ik kan me voorstellen dat we binnen twee tot drie weken de Kamer informeren over het bezoek aan India. Daarbij zullen we zo veel mogelijk informatie geven over waar we in de casus staan. Het is altijd lastig om uit specifieke diplomatieke contacten informatie te geven. We zullen daar een goede vorm voor vinden.

De **voorzitter**:
Heel kort, mevrouw Van der Plas.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Wat openbaar gedeeld kan worden, zie ik heel graag openbaar tegemoet. Dan kan iedereen dat meelezen. Eventueel is het een optie om voor de niet-openbare delen te overwegen de Kamer vertrouwelijk te informeren. Dat betekent dat wij vertrouwelijk geïnformeerd worden, maar dat we daar verder niets mee mogen doen. We zullen dan wel op de hoogte zijn.

Minister **Berendsen**:
Als daar aanleiding toe is, ben ik natuurlijk bereid dat te doen.

Mevrouw **Piri** (PRO):
Tot slot een punt van orde. Over een uur start een debat met deze minister en de minister van Defensie. Wij hebben twee maanden geleden om dat debat gevraagd en er is een toezegging gedaan om het debat te voeren op basis van scenario's. We hebben vervolgens gevraagd om die ruim op tijd op te sturen.

De **voorzitter**:
Wacht heel even. We zijn bezig met de tweede termijn van de begroting Buitenlandse Zaken. Ik weet niet waarom u nu preludeert op een debat dat hierna nog gaat plaatsvinden.

Mevrouw **Piri** (PRO):
Nou, voorzitter …

De **voorzitter**:
Hoe is dit een punt van orde?

Mevrouw **Piri** (PRO):
Ik moet over een uur een debat voeren, maar we hebben van deze minister nog niet de brief

gekregen waar de Kamer om heeft gevraagd. Dan is het toch niet zo raar om hier te zeggen: stuur die nu, dan kunnen we die nog lezen voordat het debat begint.

De **voorzitter**:
Ja, maar als dit de begroting Sociale Zaken was geweest, was u ook niet naar voren gelopen om te preluderen op een debat dat hierna gaat plaatsvinden. U heeft het gevraagd. Er is meegeluisterd. Ik interpreteer het als een informatieverzoek. Laten we hier geen gewoonte van maken. Anders gaat echt alles door elkaar lopen en dat kunnen we hier niet hebben. U heeft de hele avond nog met de minister in deze zaal geboekt. Ik zie dat de minister zegt dat de brief eraan komt.

Er dienen nog vijf amendementen te worden geapprecieerd. Ik kijk naar de minister. Klopt dat?

Minister **Berendsen**:
Dat klopt.

De **voorzitter**:
We gaan naar de amendementen.

Minister **Berendsen**:
Voorzitter. Voorafgaand aan de amendementen zal ik melden dat er een brief onderweg is naar de Kamer op verzoek van mevrouw Piri. Die komt er zo dadelijk aan.

De amendementen. Het amendement van de heer Hoogeveen over het openhouden van het consulaat-generaal in Rio de Janeiro. Dat amendement ontraad ik.

De **voorzitter**:
Kunt u het nummer erbij noemen? Dat is het amendement op stuk nr. 9.

Minister **Berendsen**:
Het amendement op stuk nr. 9. Alle voorgenomen sluitingen door het kabinet-Schoof zijn opnieuw getoetst aan het huidige coalitieakkoord. Dankzij de intensiveringen hebben we iets van die pijn kunnen verzachten, maar we moeten rijksbrede bezuinigingen doorvoeren. Voor Rio de Janeiro houdt het huidige kabinet vast aan het besluit tot sluiting. De reden daarvoor is dat we voor het Nederlandse bedrijfsleven een heel stevig netwerk behouden met fysieke aanwezigheid op vier plaatsen in Brazilië: een ambassade in Brasilia, een consulaat-generaal in São Paulo, twee Netherlands Business Support Offices in Belo Horizonte en Porto Alegre. In dat kader vinden deze bezuinigingen plaats. Wij gaan nog in debat over de post.

De heer **Hoogeveen** (JA21):
Ik vind het vreemd dat het amendement wordt ontraden, nog los van het politieke standpunt dat het onverstandig is om het in Rio te sluiten, zeker gezien het recente EU-Mercosurakkoord, zeker gezien het feit dat Rio juist het epicentrum is van olie, gas en handel in de regio. Brazilië is een heel groot land en het is dus helemaal niet gek. Naast het feit dat zo'n Business Support Office bij lange na niet dezelfde toegang biedt tot cruciale zaken, maar meer een soort matchmakingservice is, is het amendement ook gewoon netjes gedekt door de aanvullende post van het postennet. Dan zou het toch juist een politiek oordeel aan de Kamer moeten zijn?

Minister **Berendsen**:
Het is altijd aan de Kamer om erover te oordelen, maar ik ontraad het, omdat wij echt een andere keuze willen maken op basis van de informatie die ik zojuist heb gedeeld.

De **voorzitter**:
Dan heb ik hier het amendement op stuk nr. 10 van de heer Van Baarle.

Minister **Berendsen**:
Het amendement op stuk nr. 10 van de heer Van Baarle ontraad ik ook. Nederland draagt bij aan de ondersteuning bij het zoeken en identificeren van vermiste slachtoffers van de genocide in Srebrenica. Dat doen we via vredesopbouwmiddelen van de begroting.

De **voorzitter**:
Het amendement op stuk nr. 11.

Minister **Berendsen**:
Datzelfde geldt voor het amendement op stuk nr. 11. De aanpak van straffeloosheid bij ernstige schendingen van het internationale recht en de documentatie, monitoring en activering van bewijsmateriaal is een belangrijk element van de Nederlandse inzet op accountability. We steunen rapid response, een organisatie die expertise levert bij onderzoek naar mensenrechtenschendingen. Ook steunen we als Nederland via de VN-Mensenrechtenraad in verschillende contexten onderzoeken naar mensenrechtenschendingen. Ook hier geldt: we doen al een hele hoop. Ik zie geen ruimte om daarbovenop meer te doen. Ik ontraad dus het amendement.

De **voorzitter**:
Dan het amendement op stuk nr. 12.

Minister **Berendsen**:
Het amendement op stuk nr. 12: hetzelfde. Ik zie geen ruimte om meer te doen dan we al doen. We zetten ons in voor accountability in het algemeen en in het bijzonder in de Palestijnse gebieden. Zo steunen we ook het kantoor van de Hoge Commissaris van de VN voor de Mensenrechten in de Palestijnse gebieden, dat ook een belangrijke rol speelt in het onderzoek naar mensenrechtenschendingen.

De **voorzitter**:
Dan het amendement op stuk nr. 4.

Minister **Berendsen**:
Het amendement op stuk nr. 4 ontraad ik. Ik sta sympathiek tegenover het voorstel van de heer Ceder. Ik wil de toezegging doen om, binnen de ruimte die we wél hebben, te kijken hoe we dit verder vorm kunnen geven. Maar ik ontraad dit specifieke amendement voor wat betreft de dekking.

De heer **Van Baarle** (DENK):
De minister ontraadt al mijn amendementen met de opmerking dat hij geen ruimte ziet om meer te doen. Dat klinkt een beetje als een leerling die zichzelf een 10 geeft. Op basis waarvan concludeert deze minister dat er geen ruimte is om meer te doen?

Minister **Berendsen**:
Op basis van keuzes die we maken en de inzet op de onderwerpen die de heer Van Baarle met zijn amendementen naar voren brengt, denken we dat onze inzet aanwezig is. Binnen de begroting zien we geen ruimte om meer te doen.

De **voorzitter**:
Tot slot.

De heer **Van Baarle** (DENK):
Er is ruimte binnen de begroting om meer te doen, want dit is netjes gedekt vanuit de vrije

ruimte. De minister zegt dat hij geen ruimte ziet om meer te doen en zijn argumentatie is: dat is zo op basis van de keuzes die we maken en op basis van wat wij denken dat we doen. Ik vind dat een heel magere argumentatie om te zeggen dat er geen ruimte zou zijn om extra inzet te plegen. Eigenlijk is dat een non-argument. Nogmaals, op basis waarvan concludeert deze minister dat er geen ruimte zou zijn om extra dingen te doen?

Minister **Berendsen**:
Op basis van de keuzes die voorliggen en op basis van het feit dat de inzet op de onderwerpen die de heer Van Baarle noemt al volop aanwezig is in de begroting.

De **voorzitter**:
Meneer Ceder, een interruptie zonder inleiding.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Ja, voorzitter. De minister zegt dat hij mijn doel steunt, maar dat de dekking het probleem is. Ik haal het geld uit de onverdeelde middelen. Dat betekent dat de minister daarvoor nog geen bestemming heeft. Ik vraag om in ieder geval 10% daarvan beschikbaar te stellen voor verzoeningsprojecten. Als dat te veel is, vloeit het geld aan het einde van het jaar natuurlijk gewoon weer terug naar de staatskas. Het gaat erom het te bestemmen. Als de minister het eens is met de richting, dan is het geld er gewoon. Dan zou het amendement oordeel Kamer moeten krijgen.

Minister **Berendsen**:
Via artikel 2 investeert het kabinet al in verzoeningsprojecten, vanuit het Stabiliteitsfonds. Daarom ontraad ik dit amendement. Nogmaals wel de toezegging om, binnen de ruimte die we hebben, te kijken hoe we hier meer kunnen doen, maar niet op basis van het amendement dat voorligt.

De **voorzitter**:
Tot slot.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Ik weet genoeg, maar ik ben niet overtuigd. Ik ga het dus op een andere manier regelen.

De **voorzitter**:
Bent u daarmee aan het einde gekomen van uw beantwoording in tweede termijn?

Minister **Berendsen**:
Dat ben ik, voorzitter.

De **voorzitter**:
Ik dank u voor de beantwoording in tweede termijn. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de behandeling van de begroting van Buitenlandse Zaken.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:
Over de ingediende moties zal dinsdag worden gestemd. Over amendementen en de rest wordt later in het jaar gestemd.

Ik schors de vergadering tot 19.15 uur. Dan gaat de Kamer verder met het debat over de verslechterende veiligheidssituatie in de wereld.

De vergadering wordt van 18.22 uur tot 19.19 uur geschorst.